

Együttműködés és őszinte párbeszéd

Az akadémiaparancsnoki konferencia szellemi atyja, S. Mathwin Davis admirális¹, a Kanadai Védelmi Akadémia egykori parancsnoka és az alapítását kezdeményező J.C. O'Brien kanadai admirális, a NATO Védelmi Akadémia volt parancsnoka valószínűleg nem gondolták, hogy milyen nagyszerű kezdeményezést indítottak az útjára. Az első konferenciát 1972. május 24–25. között, Rómában rendezték. A kezdetektől 1988-ig minden konferenciát Rómában tartottak. Utána azonban minden második évben, a különböző tagországokban vagy a szövetség partner intézményeiben rendezték meg. A konferencia történetében mérföldkőnek számított az, hogy 2001-ben Magyarország, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem adott otthont a konferenciának.

A konferencia alapítása óta három bővítés ment végbe, először a Partnerség a Békéért országok, majd a Mediterrán Párbeszéd, később az Isztambul Együttműködési Kezdeményezés országok katonai intézményeinek parancsnokai is meghívást kapnak a rendezvényre.

2007. április 21–25. között a 36. Akadémiaparancsnoki Konferenciának Pula adott otthont. 54 NATO, partnerország és különböző intézetek több mint 100 katonai akadémiajának és nemzetvédelmi egyetemének parancsnokai, rektorai, igazgatói és egyéb vezetői vettek részt a rendezvényen. Ausztrália és a Dél-afrikai Köztársaság először csatlakozott a konferencia parancsnoki köréhez. A konferencián a római NATO Védelmi Akadémia, a Balti Védelmi Akadémia, a George C. Marshall Központ, az oberammergaui NATO Iskola és a norfolki NATO Szövetséges Transzformációs Parancsnokság képviselői is részt vettek. A konferencia témája “Operating while transforming, a new challenge for educators” volt.

A konferencia évenkénti megrendezésének legfőbb célkitűzése a katonai felsőoktatásban érdekelt intézmények, szervezetek számára kapcsolatteremtő lehetőség, az oktatás módszerei, tantervei és tananyagai továbbfejlesztése érdekében információcserére alkalmas fórum teremtése. A konferenciát Mirko

ŠUNDOV vezérőrnagy, a Petar Zrinski Joint Education & Training Center parancsnoka nyitotta meg, kiemelve a rendezvény fontosságát Horvátország számára. A konferencia központi témája kapcsolódott a Rigai Csúcstalálkozóhoz, az oktatás és kutatás új fejlődési irányjaival és kezdeményezéseivel foglalkozott. A megnyitó panel-előadás a szövetséges műveletek, többek között az afganisztáni ISAF tanulságaival és politikai perspektíváival foglalkozott. Az ISAF-8 brit parancsnok-helyettese Roger LANE vezérőrnagy, valamint az amerikai Diego RUIZ PALMER, a téma nemzetközi hírű szakemberei alkották a panelt.

A korábbi években jelentős időt vett el az egyes parancsnokok bemutatkozása, ezért újszerű megoldást alakítottak ki a szervezők. Az Akadémiaparancsnoki Konferencia titkára, Henri Bobin francia tengerészkapitány mutatta be (név, rendfokozat, ország, intézmény) az egyes parancsnokokat, rektorokat és intézetigazgatókat. Az intézmények és parancsnokaik a Conference of Commandants portálon történő további bemutatkozására, az intézményeik honlapjának közzétételére van lehetőség. Ezt követően az ún. Action Item-ek (a folyamatos, soknemzetiségű projektek) áttekintése következett, amelyek az alábbiak voltak: Action Item #1 – Létfonosságú infrastruktúra, Action Item #2 – Curriculum Review Process, Action Item #3, #4 Soknemzetiségű tanterv adatbázis – ekvivalencia mátrix, valamint Action Item #5 Referencia tanterv a soknemzetiségű oktatás számára.

A pulai konferencián új elemként jelentek meg az elméleti kérdésekkel foglalkozó szakértői témák szerint kialakított csoportok. Ezeket thinking platform-nak nevezték el. A konferencia parancsnokai a három szakértői csoport között választhattak. A szakértői témák az alábbiak voltak:

- A hagyományos és a modern oktatás megfelelő összhangja a képzési erőfeszítésekben, a rendelkezésre álló tapasztalatok áttekintése fényében.
- A többenemzetiségű műveletek hatása a tisztképzésre a szövetség átalakulásának harcászati és stratégiai szintjén.
- A kutatás szerepe az oktatás támogatásában.

A szakértő csoportok működését irányították és moderátorok segítették, a szekciók után a plenáris ülésen az egyes csoportok vezetői (Paul HUSSEY vezérőrnagy, a Kanadai Védelmi Akadémia parancsnoka, Wolf-Dieter LÖSER, a Führungsakademie der Bundeswehr parancsnoka, Sir John KISZELY altábornagy a Brit Védelmi Akadémia parancsnoka) a csoportokban folyó vitát, a megbeszélés főbb gondolatait és a javaslatokat röviden ismertették.

A regionális együttműködések témakörében az Európai Biztonsági és Védelmi Akadémiát, a Balti Védelmi Akadémiát, a Fekete-tengeri Akadémiai Fórumot, a Dél-Afrikai regionális modellt és az Albánia – Regionális Védelmi Akadémiát ismertették, továbbá áttekintették a PFP Konzorcium tevékenységét is.

Az akadémiaparancsnoki konferencia döntése értelmében a 2008. évi konferenciát Toledo, Spanyolország rendezi.

A konferencia feszített napi munkarendje mellett is jutott idő a csodálatos, több mint kétezer éves hagyományokkal rendelkező város, amely az Isztriai-félsziget legnagyobb települése, megtekintésére. A város legkorábbi lakói az illírek voltak, a rómaiak a területen időszámítás előtt 178-ban vették át az uralmat. Strabón Geográfika című művében is említi a várost: „*Timauon után az istriai partvidék következik Poláig, amely Italiához tartozik. Közben van Tergeste vára Aquileiától 80 stadionnyira. Pola kikötőszerű öbölben épült, melyben kikötésre igen alkalmas és termékeny kis szigetek vannak.*” A település a virágkorát Augustus császár idején élte, ekkor építették a kikötőt, az amfiteátrumot, a színházat, több templomot és palotát. A középkortól a 18. század végéig velencei fennhatóság alatt állt. Pula és az Isztriai-félsziget 1848-ban Ausztria része lett Küstenland néven. Az osztrák fennhatóság alatt épült ki

a pulai kikötő. Számos, abban az időben korszerűnek számító üzem létesült, hadikikötőt és hajógyárat hoztak létre.²

Amfiteátrum

Pula legfontosabb látnivalója a hatalmas római amfiteátrum. A 23.000 nézőt befogadó ellipszis alakú építmény hosszabbik tengelye 132,5 méter, a rövidebbik 105 méter. Mivel részben domboldalra épült, ezért a szárazföld felőli oldala kétszintes, a tenger felőli viszont három.³ A nézők nemcsak Pula városából, hanem Isztria déli és nyugati régióiból érkeztek a gladiátor és állatviadalokra, a tengeri csatákra. Mérete szerint a hatodik az ismert és jó állapotban megmaradt, az egykori Római Birodalom területén felépített amfiteátrumok között, a legnagyobb a római Colosseum, ezt követi a capuai, a veronai, az arles-i, és a cataniai. A csodálatos építményhez az építőanyagot a Pula környéki Vinkuran közelében fekvő Cave Romane bánya, és a Rovinj melletti Soline öböl szolgáltatta. Több mint 8 ezer m³ követ

kellett kitermelni az építkezéshez. Augustus császár (i.e. 27 – i.u. 14) rendelte el Isztria nyugati partja mentén az elpusztított kolóniák (Trieszt, Poreč, Pula) újjáépítését. Pula város emlékműveinek jelentős része (Augustus templom, Sergius-diadalív) ebből az időszakból származik. Valószínűsíthető, hogy az amfiteátrum építése is ekkor kezdődött. Claudius császár (41–56) idején folytatódott az építkezés, amely az amfiteátrum bővítését jelentette, tekintettel a

kolónia növekvő lakosságára. Az utolsó építési fázis Titus Flavius Vespasianus (79–81) uralkodásához kötődik.

Az amfiteátrumba 15 kapun keresztül lehetett bejutni, nyolc a tenger felől, öt a domboldal felől, kettő pedig a hosszabb tengely mentén segítette a bejutást a nézőtérre. A bejáratoknál a lépcsőfokok magasabbak voltak a megszokottnál, ez a torlódások elkerülését és a nézők bejutásának lassítását szolgálta. A küzdőtér szintén ellipszis alakú, 67,9 x 41,6 méter nagyságú, homokkal borított volt, amelyet a nézőtértől egy 3 méter magas fal, valamint egy 1,16 méter széles átjáró választott el. Fedett folyosó húzódott az aréna körül, ahonnan

számos kapun keresztül lehetett az aréna bejutni. Az előkelőségek páholyát még függőleges vasrudak is védték a vadállatok elől. Az aréna alatti terület gladiátorok szálláshelye volt, a vadállatokat itt tartották ketrecekben és csatornarendszer is húzódott, ami az amfiteátrum területéről gyűjtötte össze az esővizet. Az amfiteátrum tetején gerendákat rögzítettek a falba, amelyek hatalmas vászontetőt tartottak. Ez védte a nézőket a mediterrán záporoktól és a tűz naptól. A hatalmas vászontetőt a külső fal tornyai tetején elhelyezett személyzet kötelek segítségével, mint vitorlákat vonták fel, húzták az aréna fölé. Az utolsó gladiátor viadalt 404-

ben rendezték, amikor is Theodosius megszüntette a szervezésüket. A tilalom után az amfiteátrumok elvesztették funkciójukat, társadalmi jelentőségüket és szerepüket.

Az épület ma viszonylag távol helyezkedik el a tengertől, mert az öböl egy részét az évszázadok folyamán feltöltötték. A római korban még közvetlenül a part mellett állt az építmény, úgy tartják, hogy a viadatok során megölt emberek és állatok egy rövid csatornán át a tenger vizébe kerültek. Az egykoron viadaloknak és tengeri csatáknak otthont adó amfiteátrum ma koncertek, operaelőadások színhelye. A pulai amfiteátrum felidézte bennem a Rómában eltöltött éveket és reménytelen nosztalgiám támadt.

Az amfiteátrumot sokszor és sokan próbálták lebontani, elhordani. A pulai városi tanács 1458. évi bontásra és műkincskereskedelemre vonatkozó tiltó rendelete megakadályozta, hogy építőanyagként

széthordják. 1562-ben a tanács engedélyezte, hogy évente kétszer vásárokat tartsanak benne. Az amfiteátrumra vonatkozó tervek sorában a velenceiek viszik el a pálmát, 1583-ban a velencei nagytanács rendeletében komolyan megfogalmazódott a gondolat, hogy az építményt le kell bontani és Velence nagysága szimbólumaként újra kell építeni a városban. Ezt a nagyravágyó törekvést azonban megghiúsították, ezért nem jutott a római Colosseum sorsára, amelyet az elhíresült „Farnese bányászat” alatt jelentősen megcsonkítottak.

A város fontosabb látnivalói, nevezetességei között meg kell említeni még az Augustus-templomot, a Városházát, a Sergius-diadalívet, a Herkules-kaput, az Ikerkaput, a Régészeti Múzeumot, a Marija Formoza-kápolnát és a Mária mennybevitel katedrálisát. A belváros mellett magasodik a fellegvár, ahonnan gyönyörű rálátás nyílik a városra és a kikötőre. A

dombon egykoron római citadella magaslott, a helyén, az 1600-as években erődítményt emeltek. Ma a belsejében Hajózási és Hadtörténeti Múzeumot rendeztek be. A város K.u.K. és olasz haditengerészeti temetőjében 1866 és 1918 között mintegy 150 ezer tengerészt temettek el.

Brijuni Nemzeti Park

A város közelében fekszik a Brijuni Nemzeti Park, ahova a horvát házigazdák a konferencia kezdete előtti napon kirándulást szerveztek.

Az isztriai tengerpart mentén számos szigetcsoport található. A legnagyobb és a legtagoltabb a Brijuni szigetcsoport, amely 14 szigetből áll, területe 7,42 km². A szigetcsoport partvonalainak hossza 46,8 km. A természeti, történelmi és kulturális örökség sajátos együttesét magába foglaló szigetcsoportot a szárazföldtől a keskeny Fažanai-csatorna választja el. A kedvező éghajlati adottságoknak köszönhetően a szigetek már a történelem előtti korban benépesültek. A római időkben az időszámítás előtt 2. századtól látványos fejlődés vette kezdetét a területen, a gazdag polgárok előszeretettel választották lakóhelyül a szigeteket. Ennek az időszaknak az emlékeit ma is láthatjuk, a római kori villák romjai mellett egy Vénusz-szentély maradványai találhatók.

1331-ben Isztria többi részéhez hasonlóan ez a terület is velencei uralom alá került. A 18. századra a malária következtében elnéptelenedtek a szigetek. A 19. század utolsó évtizedében, Paul Kupelweiser osztrák gyáros vásárolta meg a szigeteket. Ő hívta ide Robert Kochot, a későbbi Nobel-díjas tudóst a malária-szúnyogok kiirtása céljából. A Koch emléktáblát 1905-ben állították fel a tudós tiszteletére. Az emléktáblán az alábbi felirat áll: A nagy tudós – aki megszabadította a szigetet a maláriától – Dr. Robert Koch 1900-1901 (Dem Grossen Forscher – Dem Befreier der Insel – Von der Malaria – Dr Robert Koch annis 1900–1901).⁴

A Brijuni Nemzeti Park jelenlegi határait 1999-ben jelölték ki, 33,9 km² területre terjed ki, magába foglalva a szigeteket és a környező tengerparti területeket. A nemzeti park az alábbi szigeteket foglalja magába: Veliki Brijun, Mali Brijun, St. Mark, Gaz, Okrugljak, Supin, Supinić, Galija, Grunj, Vanga (Krasnica), Pusti (Madona), Vrsar, St. Jerome és Kozada. Geológiai és geomorfológiai értelemben a szigetcsoport az Isztria-i félsziget része.

A Veliki Brijuni szigetet a 12 méter mély Fažana-csatorna választja el, amely 10.000 évvel ezelőtt még az Isztria integrált része volt. A sziget mediterrán klímájú, az évi átlag középhőmérséklet 13,9°C, az évi csapadékmennyiség 817 mm, az évi napsütéses órák száma pedig 2350 óra. A sziget krétakori mészkőből áll, amely kitűnő építőanyagot szolgáltatott a római birodalom építőinek. A sziget növény- és állatvilága hihetetlen változatosságot mutat. A szigeten négy különböző helyen mintegy 200

dinoszaurusz lábnyomot fedeztek fel 1925-ben, de a feltárásuk csak nemrégben kezdődött meg.

A Veliki Brijuni szigeten számos látnivaló található. A nemzeti park területét elektromos kisvonatra szállva ismerhetjük meg. A sziget nemzeti érték, természeti és kultúrtörténeti szempontból egyaránt fontos. Az egyik fő látványosság a szafaripark, ahol afrikai állatokat, antilopokat, zebrákat láthatunk. A sziget nyugati oldalán Byzantine Castrum, a hatalmas bizánci erődítmény maradványait vehetjük szemügyre. Veliki Brijun építészeti emlékei közül említésre méltó az 1481-ből származó Szent Germain templom és a közelében álló középkori

lakótorony.⁵

Josip Broz Tito itt alakította ki magánrezidenciáját. Tito 1947. június 20-án látogatta meg először a szigetet és 1979. augusztus 29-én járt ott utoljára. A Tito Brijuniban című fotókiállítás a szigeten eltöltött mintegy harminc év eseményeit dokumentálja. Hatvan ország 90 állam- és kormányfője, a kultúra és a tudomány hírességei tettek látogatást a szigeten.

A sziget nevezetessége az 1600 éves olajfa, az 1960-as években végzett radiokarbon C14 vizsgálatok igazolták a fa korát. Az olajfa 6 méter magas, évente 30 kg olajbogyót terem.

A szigeten található a Kupelwieser család mauzóleuma. Paul Kupelweiser (1843–1919) osztrák iparos és acélmágnás 1893-ban vásárolta meg, megszabadította a szigetet a maláriától és híres tengerparti és gyógyüdülővé változtatta. Szállodák, úszómedence és egyéb kiszolgáló épületek sorakoztak a kikötői öböl mentén. Az európai és a világ elitjének találkozóhelye lett, az arisztokrácia, a kulturális, a tudományos, az ipari és a gazdasági körök tagjai rendszeresen látogatták. A sziget saját újsággal is rendelkezett 1910–1915. között. Paul Kupelwieser grandiózus munkája nagyban befolyásolta Brijuni fejlődését és kitörölhetetlen nyomot hagyott. Munkáját halála után a fia, Karl folytatta, de számos sikertelen befektetés és anyagi gondok miatt öngyilkos lett.

Szakmai és kulturális élményekkel teli napokat töltöttem Pulában, az akadémiaparancsnoki konferencia eredményes volt és hatékonyan végezte a munkát. Horvátország számára politikai fontosságú és egyben presztízs is volt a sikeres rendezés. A vendégszerető horvátok ennek érdekében mindent megtettek. Sikerült!

Siposné dr. Kecskeméthy Klára

1 Az Akadémiaparancsnokok Konferencia történetével kapcsolatos cikkek:

Siposné Kecskeméthy Klára – Gelsei András: NATO Védelmi Akadémia szövetségi és nemzetközi kapcsolatai – 2004. Nemzetvédelmi Egyetemi Fórum, <http://www.zmne.hu/Forum/04harmadik/natoakad.htm> (2007. 05. 05.)

Siposné Kecskeméthy Klára: Security and cooperation through education and research in the Mediterranean Area – AARMS, Academic and Applied Research in Military Science, 2004. Issue 2, Volume 3. p. 295-304.

Klára Siposné Kecskeméthy: Conference of Commandants – the spirit of cooperation and open dialogue, XXXVI. Conference of Commandants, Pula, Croatia, 2007. p. 13.

2 Official web site of the Tourism Office Pula <http://www.pulainfo.hr/en/povijest.asp>, Komlós Attila: Isztria – 2. Pula, <http://www.komlosattila.hu> (2007. 05. 01.)

3 Stefan Mlakar: The Amphitheatre at Pula, 2004, Pula. p. 48.

4 A Brijuni Nemzeti Park hivatalos honlapja <http://www.brijuni.hr/en/Home.aspx?PageID=1> (2007. 05. 01.)

5 Komlós Attila: Isztria – 3. A Brijuni-szigetek, <http://www.komlosattila.hu> (2007. 05. 01.)